

*political shape here.*¹ De Britse regering had behoefte aan bevestiging van deze buitengewoon bemoedigende, maar terloops gedane uitspraak. Op 4 december bezocht Halifax Roosevelt opnieuw en de president zei nu in alle duidelijkheid dat hij, sprekend van 'support', bepaald ook aan 'armed support' had gedacht² – het gevolg was dat Churchill zijn laatste aarzelingen overwon en van Kleffens op 5 december in een brief van het *Foreign Office*³ zwart op wit te lezen kreeg dat de Britse regering bereid was,

'to enter at once into a mutual understanding with the Netherlands Government whereby each party will undertake to cooperate immediately with the other, to the fullest extent of its available resources, in the event of the other party being forced to take military action to repel an attack upon any of its territories in the Far East.'

Nog op die 5de werd van Starckenborgh ingelicht omtrent de belangrijke toezegging welke Engeland had gedaan – hij richtte, gegeven de groeiende spanningen (in Washington leken Amerikaans-Japanse besprekingen op een breuk uit te lopen) onmiddellijk het verzoek tot de Australische regering, de afgesproken versterkingen naar Timor en Ambon te sturen; twee dagen later, 7 december, streken drie eenheden Australische lichte bommenwerpers op de beide eilanden neer, één op Timor, twee op Ambon, en diezelfde dag kregen twee bataljons Australische infanterie opdracht zich naar Timor en Ambon te begeven.

Nog geen vier-en-twintig uur later was het oorlog.

★

Wij willen nu weergeven wat Indië's defensie op dat moment omvatte.

Leger / Legerluchtmacht

Met enige uitgebreidheid hebben wij tot dusver alleen over het Knil geschreven en daarnaast hebben wij al de Stads- en Landwachten ge-

¹ Telegram, 1 dec. 1941, van Halifax aan het *Foreign Office*, aangehaald in Peter Lowe: 'Great Britain and the Coming of the Pacific War, 1939-1941'. *Transactions of the Royal Historical Society*, 1974, p. 59. ² A.v., 4 dec. 1941 in a.v., p. 60. ³ Tekst: DBPN, C, dl. III, p. 666.